

Милица М. Радуловић*
Универзитет у Нишу**
Филозофски факултет
Департман за англистику

Оригинални научни рад
УДК 81'38:316.776
316.774:070
Примљено 14. 2. 2017.

ПРАГМАТИЧКИ ЕФЕКТИ СТРУКТУРИСАЊА ИНФОРМАЦИЈА У НАСЛОВИМА НОВИНСКИХ ЧЛАНАКА

Рад анализира начине структурисања информација у насловима новинских чланака као средстава за постизање максимизације и оптимизације релеванције (ДОР 2003, КАРСТОН 1998, СПЕРБЕР И ВИЛСОН 1995). Корпус истраживања састоји се од 500 наслова новинских чланака преузетих из британског недељника *The Guardian Weekly*. Истраживање се заснива на класификацији синтаксичких средстава за структурисање информација коју су понудили Ворд, Бернер и Хадлстон (WARD, BIRNER AND HUDDLESTON 2002: 1363–1447). У корпусу од 500 наслова новинских чланака идентификовано је 433 простих и сложених реченица. Најбројније су активне конструкције, а затим следе пасивне конструкције, и то 89 наслова новинских чланака. Према понуђеној класификацији, остали типови реченица/начини структурисања информација су ретки, односно пронађено је само шест таквих примера. Имајући у виду да интерпретацију исказа треба обавити уз најмањи могући напор, не треба истраживати све могуће комбинације рашчлањивања, разрешавања двозначности, додељивања референције, обогаћивања, јер би то било неekonomично (СПЕРБЕР И ВИЛСОН 1995: 204). У том смислу, може се рећи да одређени начини структурисања информација усмеравају читаоца ка обради информација како би се избегле друге могуће интерпретације. Разлика у употреби синтаксичких средстава јесте разлика у статусу релевантне информације/фокуса као и разлика у логичким импликацијама које доприносе максималној и оптималној релеванцији.

Кључне речи: прагматички ефекти, структурисање информације, синтаксичке структуре, активне конструкције, пасивне конструкције, теорија релеванције, максимална релеванција, оптимална релеванција, фокус.

Увод

Језици имају велику изражајну моћ која се огледа у избору лексике, али и у начину на који се лексичке јединице комбинују у веће структуре помоћу правила синтаксе (СПЕРБЕР И ВИЛСОН

* milica.radulovic@filfak.ni.ac.rs.

** Рад се заснива на делу ауторкине необјављене магистарске тезе под називом *Наслови у британској информативној штампи у светлу теорије релеванције*, одбрањеној 4. новембра 2011. године на Филозофском факултету Универзитета у Нишу.

2006: 173). Избор одређених лексичких јединица и синтаксичких структура јесте питање стила писања које је у директној вези са постизањем одређених контекстуалних ефеката и мањег или већег напора у обради информација (СПЕРБЕР И ВИЛСОН 1995: 202). Питање комбиновања лексичких јединица у насловима новинских чланака не мора се посматрати само у смислу одступања од канона синтаксе. Комбиновање лексичких јединица може се посматрати као начин структурисања информације. Термин „информацијска структура“ (енгл. *information structure*) први је употребио Халидеј (HALLIDAY 1967: 200). Структура реченице којом се преноси информација састоји се од два дела: онај који даје мање информација и онај који даје више информација, а овај контраст се огледа или у реду речи или у интонацији. Део који садржи више информација следи део који је мање информативан (ХОЈЗИНГЕР 1999: 101). Термини који се користе да означе ова два дела реченице различити су у различитим теоријским оквирима¹.

Како објашњава Валдуви (VALLDUVÍ 1993: 3), улога структурисања информација је оптимизација улаза информације у усклађено знање слушаоца. Структурисање информације подразумева да се реченица дели на онај део који повезује реченицу са претходним дискурсом или „менталним светом” слушаоца/читаоца и информативни део који доноси нешто ново дискурсу или „менталном свету”. Структурисање информација је поље истраживања које има различите моделе са различитом терминологијом, али Валдуви (1993: 3) сматра да се сви приступи могу свести на две врсте дихотомија, ону која дели реченицу на позадину и фокус (енгл. *ground/focus*) и ону која дели реченицу на тему и коментар (енгл. *topic/comment*). Прва дели реченицу на део који је познат, очекиван, који не доноси нову информацију, а други део доноси нову информацију, тако да исти исказ може бити различито „упакован”. Друга дихотомија дели реченицу на тему и коментар, при чему је тема полазна тачка у реченици која се види као порука, а коментар даје неку информацију о теми (ВАЛДУВИ 1993: 6). Да би у потпуности разумели наслове новинских чланака, читаоци морају прочитати чланак који следи, а такође их повезати са „менталним светом”, односно са претпоставкама о спољашњем свету које чине контекст на основу којих се врши интерпретација исказа (СПЕРБЕР И ВИЛСОН 1995: 202).

¹ Види Хојзингер (1999: 102).

Начини структурисања информација

Кализ (CALLIES 2009: 10) говори о томе да је један од најутицајнијих теоријских модела који се бави структуром информације модел Прашке школе функционалне лингвистике (ДАНЕШ 1964; ФИРБАС 1971) који карактеришу концепти „функционалне перспективе реченице“ и „комуникативни динамизам“. Прашка школа оно што је познато или дато у реченици назива темом, а оно што је ново или непознато назива ремом. Кализ (2009: 11) наводи да је термин „паковање информације“ (енгл. *information packaging*), а који се данас често употребљава, увео Чејф (CHAFFE 1976) да би означио везу између синтаксичких структура и прагматичких функција.

Веза између синтаксичких структура и прагматичких функција огледа се у чињеници да информација која се саопштава може бити структурисана на различите начине, помоћу различитих синтаксичких конструкција, ради постизања различитих ефеката.² Различита синтаксичка средства за преношење информација различити су начини структурисања информација који су усклађени са одређеним когнитивним и комуникативним аспектима (ВАЛДУВИ 1993: 2). Ворд, Бернер и Хадлстон (2002: 1363–1447) у ова средства убрајају:

стављање неканоничног конституента у иницијални положај у реченици (конструкција где допуна глаголске фразе долази у иницијални положај у реченици, енгл. *preposing*);

стављање неканоничног конституента на крај реченице (конструкција у којој се конституент ставља са десне стране у односу на основну позицију, енгл. *postposting*);

инверзија (субјекат се јавља на крају реченице, а други конституенти, као што су предлошка фраза, придевска фраза, именичка фраза, нефинитна фраза, глаголска фраза, стављени су у иницијални положај у реченици, енгл. *inversion*);

егзистенцијална употреба (конструкција која има неиспуњену, семантички празну заменицу *there*, енгл. *existential*);

екстрапозиција (субјекат је заменица *it*, а зависна реченица је на крају реченице, енгл. *extraposition*);

лева и десна дислокација (у овој реченици конституент, обично именичка фраза, налази се на левој или десној страни језгра реченице и у анафоричкој је вези са заменицом или другим обликом у језгру реченице, енгл. *left and right dislocation*);

² Информација може бити различито саопштена и помоћу интонације, али с обзиром на то да је предмет анализе овога рада писани језик, о интонацији неће бити речи.

расцепљене реченице (ове реченице имају *it* као субјекат глагола *be* у независној реченици и релативну реченицу на крају реченице; овде спадају и привидно расцепљене реченице, енгл. *cleft sentences*); пасив (означава начин на који су семантичке улоге повезане са синтаксичким функцијама, енгл. *passive*).

Ако се структурисање информација посматра у вези са контекстом обраде информација, а контекст се конструише у складу са потребама интерпретације, поставља се питање да ли начин структурисања информација утиче на конструисање контекста. У овом истраживању разматра се ово питање.

Максимална и оптимална релеванција

Теорија релеванције настала је на темељима Грајсових (GRICE 1975; 1989) начела по којима се прагматика бави демонстративном комуникацијом, при чему је интерпретација исказа недемонстративни инференцијални процес у коме саговорник долази до намераване интерпретације на основу контекстуалних претпоставки и општих принципа комуникације (ИФАНТИДУ 2001: 59). Основна идеја теорије релеванције јесте да људска когниција тежи ка максималној релеванцији, тј. ка постизању што више когнитивних ефеката уз што мањи процесуални напор, и то је први, когнитивни принцип релеванције. Такође, сваки исказ подразумева оптималну релеванцију, односно ниво релеванција који је потребан како би саговорник пристао да комуницира, а у исто време, то је и највиши ниво релеванције који говорник може да саопшти у свом исказу (СПЕРБЕР И ВИЛСОН 1995: 260, 270). Ово је други, комуникативни принцип релеванције.

Употреба језика у најтешњој је вези са когнитивним активностима. Језик је основни инструмент обраде и меморисања информација и, с обзиром на то да је и он врста когнитивног механизма, такође га треба посматрати као биолошку функцију (СЕРЛ 2007: 7–8). С тим у вези, људска когниција тежи ка максималној релеванцији из два разлога: један је у вези са биолошким механизмима уопште, а други је у вези са ефикасношћу когнитивних механизма (СПЕРБЕР И ВИЛСОН 1995: 261). Претпоставка је да је когниција биолошка функција, односно да су когнитивни механизми адаптације еволуирали тако што је долазило до селекције оног механизма

који је имао бољи учинак. Учинак може бити квалитативне или квантитативне природе, тј. у смислу врсте користи коју механизам доноси, или у смислу веће користи коју механизам може донети уз мањи утрошак енергије механизма. Већа корист и мањи трошкови увек су пожељна комбинација, тако да биолошки механизам треба да еволуира ка ономе који има бољу равнотежу између трошкова и користи које доноси. Когнитивни механизми који заједно чине когнитивни систем теже ка оптимизацији односа између утрошка енергије и користи.

Као демонстративно-инференцијални тип комуникације, вербална комуникација се разликује од других типова демонстративне комуникације по томе што је језички опис исказа детерминисан граматиком и по томе што језички опис може имати низ семантичких репрезентација (СПЕРБЕР И ВИЛСОН 1995: 175-176)³. Овде треба нагласити да значење термина семантички као лингвистички енкодирано значење није исто што и семантички као истинитосно условљени садржај (КАРСТОН 2006: 65). Термин семантичка репрезентација односи се на формалне, синтаксичке (углавном субпропозиционе) репрезентације које имају одређени формат погодан за интеграцију са другим изворима информација (КАРСТОН 2000: 6). Свака семантичка репрезентација је схема коју треба допунити и интегрисати у претпоставку о информативној намери говорника. Другим речима, интерпретација подразумева декодирање, али да би се дошло до пуне пропозиције, декодирана субпропозициона форма само је основа за инференцијалну обраду, односно за постављање хипотезе о томе шта је говорник хтео да саопшти.

Ослањајући се на теорију релеванције, Дор (DOR 2003) дефинише наслове новинских чланака као средства за оптимизацију релеванције чланака у новинама. Наслови новинских чланака обезбеђују оптимални баланс између напора који се улаже у обраду информација и добијених контекстуалних ефеката; осим тога,

³ У теорији релеванције семантичка репрезентација (енгл. *semantic representation*) је резултат декодирања и основа за прагматичку инференцију (МИШКОВИЋ-ЛУКОВИЋ 2006: 309–310). Осим термина семантичка репрезентација, користе се и термини логичка форма (енгл. *logical form*), ниво концептуалне везе (енгл. *level of conceptual interface*), семантички релевантан ниво синтаксе (енгл. *semantically relevant level of syntax*), или језички детерминисана парцијална репрезентација у менталном језику (енгл. *linguistically determined partial Mentalese representation*).

наслови новинских чланака помажу читаоцима да конструишу оптимални контекст за интерпретацију (ДОР 2003: 695). На основу анализе семантичко-прагматичких разлика одбијених и прихваћених наслова новинских чланака, као и разлога које су уредници новина давали како би објаснили зашто је неки наслов прихваћен, а неки одбијен, Дор (2003: 708–716) долази до следећег мета-императива: *Make the headline such that it renders the story optimally relevant*. Имајући у виду овај императив, у следећем делу рада следи анализа начина структурисања информација у насловима новинских чланака.

Анализа корпуса

Корпус садржи 500 наслова новинских чланака који су изашли у штампаним издањима недељника *The Guardian Weekly* у периоду од 9. новембра 2007. до 19. јуна 2009. године. У корпусу је евидентирано 433 простих и сложених реченица (67 наслова новинских чланака имају структуру фразе). Анализа начина структурисања информација на основу класификације коју су понудили Ворд, Бернер и Хадлстон (2002: 1363–1447) показује да су наслови новинских чланака који имају структуру реченице најчешће активне конструкције, а идентификовано је и 89 пасивних конструкција:

Табела 1: Најфреквентнији реченични типови наслова новинских чланака

АКТИВНЕ КОНСТРУКЦИЈЕ (одабрани примери)	ПАСИВНЕ КОНСТРУКЦИЈЕ (одабрани примери)
<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Zuma sacks health minister</i> 2. <i>Officials reject warning claims</i> 3. <i>China closes rights law firm</i> 4. <i>France's radical postman delivers far-left message</i> 5. <i>Africa lauds Anglican split</i> 6. <i>Heart drug success stops trial</i> 7. <i>Funk's future divides Brazil</i> 8. <i>Economy hits human rights</i> 9. <i>Whale protest sparks clashes</i> 10. <i>Storm grazes New Orleans</i> 	<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Southern Africa is hit by severe Zambezi Floods</i> 2. <i>Kadrov foe shot dead</i> 3. <i>US embassy hit in Yemen</i> 4. <i>Dozens killed as Sri Lanka marks independence</i> 5. <i>Malaria drug withdrawn</i> 6. <i>Transition delayed</i> 7. <i>Parents seek answers as Sichuan quake toll is questioned</i> 8. <i>Uighurs freed by US judge may spend life imprisoned</i>

Треба напоменути да се и код активних, и код пасивних конструкција често изоставља глагол *to be*:

Табела 2: Изостављање глагола *to be* у активним и пасивним конструкцијама

ГЛАГОЛСКИ ОБЛИК PRESENT/FAST PROGRESSIVE (4) (изостављен је глагол <i>to be</i>)	ПОЛУПАСИВНИ ГЛАГОЛ BE DOING TO (12) (сабрани примери) (изостављен је глагол <i>to be</i>)	АКТИВНЕ КОНСТРУКЦИЈЕ (19) (сабрани примери) (изостављен је глагол <i>to be</i>)	ПАСИВНЕ КОНСТРУКЦИЈЕ (73) (сабрани примери) (изостављен је глагол <i>to be</i>)
1. <i>Militants</i> <i>restroom</i> <i>grooming</i>	1. <i>Sarkozy to ban ads on state TV</i>	1. <i>Scientists to cite alert</i>	1. <i>US embassy hit in Yemen</i>
2. <i>Euroarea diversity falling</i>	2. <i>Close fight to wear Howard</i>	2. <i>Amazon Indians victorious in land dispute</i>	2. <i>Apartment flattened</i>
3. <i>US failing narrow security</i>	3. <i>Genet to tackle global smoking</i>	3. <i>Berlusconi under fire for 'bribe'</i>	3. <i>Karim porn claim condemned</i>
4. <i>German radical left making little headway in hard meet</i>	4. <i>UN to buy from poor farmers</i>	4. <i>Rafiqwest loss on the rise</i>	4. <i>Fine awarded peace prize</i>
	5. <i>Gonadi's ashes to rest at sea</i>	5. <i>US army suicides on the rise</i>	5. <i>Anglicans risen over women bishops</i>
	6. <i>Magazine to defy tobacco</i>		6. <i>Kidnapped tourists freed</i>

Што се тиче преосталих типова неканоничних структура, пронађени су следећи примери: два наслова новинских чланака имају неканонични ред речи: *Mumbai siege terrorist is from Pakistan, villagers say*, као и *Islamist in control, says Somalia's president*. Један наслов има структуру привидно расцепљене реченице, *We passed six villages...all we saw were dead bodies*. Пронађена су и два примера инверзије, *Should poverty be in Vogue* (упитни облик) и *Come the virus, the drugs do work*. На крају, идентификован је и један пример егзистенцијалне употребе, *There's no quick fix for a deepening economic disaster*.

С обзиром на то да су у корпусу најфреквентније активне и пасивне конструкције, може се извести закључак да је у насловима новинских чланака канонична реченица средство постизања максималне и оптималне релеванције, а то може, мада у мањем броју, бити и пасивна конструкција. Основна разлика између активних и пасивних конструкција јесте та да у активној конструкцији субјекат има активну улогу агента, а у пасивној конструкцији субјекат добија пасивну улогу пацијенса (ВОРД, БЕРНЕР И ХАДЛ-

СТОН 2002: 1427). Другим речима, пасив је начин реорганизовања реченице у којој уместо иницијатора радње, субјекат постаје прималац радње. Сам иницијатор радње може бити изостављен или уведен помоћу предлога *by*. С тим у вези, постоје две врсте пасива, кратки и дуги пасив (енгл. *short passive/ long passive*). Код кратког пасива нема иницијатора радње који се уводи предлогом *by*, а код дугог пасива иницијатор радње уведен је помоћу предлога *by* (ВОРД, БЕРНЕР И ХАДЛСТОН 2002: 1428). Бајбер и др. (BIBER et al. 1999: 477) говоре о томе да се у вестима кратки пасиви често користе јер је фокус приче биће или предмет на који утиче нека радња, а сам иницијатор радње може се инферирати, већ је помнут, није интересантан или није познат. У анализираном корпусу пронађено је више кратких од дугих пасива; од укупно 89 пасивних конструкција, пронађено је само 11 дугих пасива:

Uighurs freed by US judge may spend life imprisoned
Iraq plans to close border camp used by Iranian dissidents
Southern Africa is hit by severe Zambezi floods
Turkey divided by lifting of university ban on headscarf
Luxury yacht seized by pirates
Hopes of resettling Bhutan's exiles threatened by unrest
America's truckers brought to a halt by rising fuel prices
Constitutional ballot 'blatantly rigged' by regime
Haiti's development being curtailed by climate of fear
Israel offered 'recognition by Muslim world'
Suu Kyi incident 'trumped up by anti-government elements'

Потреба за што краћим изражавањем огледа се и у чињеници да се иницијатор радње уведен помоћу предлога *by* може јављати и у конструкцијама којима недостаје глагол везан за одређени иницијатор радње, као, на пример, у насловима *Suicide by deportee*, *'War crimes' by Ethiopia*. Овакве конструкције могу се такође интерпретирати као пасиви. У самој интерпретацији, ове специфичне пасиве могу допунити глаголи како би се добио пун пасив, па тако, на пример, *Suicide by deportee* може постати *Suicide committed by deportee*, *'War crimes' by Ethiopia* може постати *'War crimes' committed by Ethiopia*. Ово додавање глагола могуће је захваљујући знању граматике и лексике, на основу чега се изводе пуне пропозиције, а сам пасив може се протумачити као намера да се одређена информација избаци у први план.

Дискусија

Веза између прагматике и синтаксе не може се сагледати без семантике (КАРСТОН 1998: 306). Да би се разумели прагматички ефекти синтаксичких структура, конкретно, у овом случају, ефекти најфреквентнијих типова реченица у корпусу, активних и пасивних конструкција, такође је потребно направити разлику између прагматике и семантике. Постоје два аспекта значења исказа: значење које се може директно декодирати из језичких јединица које су исказане и значење које зависи од вањезичких контекстуалних информација и говорникових способности инферирања. Први аспект значења подразумева знање граматике и лексике. На основу свог знања граматике и лексике, читалац ће лако реконструисати *Suicide by deportee* у *Suicide has been committed by deportee*. Други аспект значења односи се на инференцијалну фазу интерпретације помоћу које се открива шта говорник/писац намерава да саопшти. У теорији релеванције суштинска разлика између семантике и прагматике јесте та да семантика објашњава шта је инпут инференцијалним процесима, а прагматика објашњава саме инференцијалне процесе. Инференцијалном интерпретацијом долази се до пуне пропозиције, пуне концептуалне репрезентације мисли, која је носилац услова истинитости.

Разлика између активних и пасивних конструкција у насловима новинских чланака у директној је вези са постизањем одређених контекстуалних ефеката. Активне и пасивне конструкције су „truth-conditionally equivalent [...] they make identical contributions to the truth-conditional content of utterances employing them“ (КАРСТОН 1998: 307). Али активне и пасивне конструкције нису еквивалентне у когнитивном смислу; разлике у редоследу синтаксичких конституената доводе до разлика у редоследу приступачности концепата који су енкодирани, што је и разлог због кога читаоци/слушаоци различито обрађују истинитосно условљени садржај и тако добијају различите когнитивне ефекте (КАРСТОН 1998: 307). Ово такође значи да исказ може имати различите интерпретације које су компатибилне са енкодираним информацијама, али нису све интерпретације једнако приступачне, тако да слушалац/читалац евалуира различите интерпретације (КАРСТОН 1998: 307). Када се прочита наслов новинског чланка, читалац има улогу да интерпре-

тира оно што је саопштено, односно да евалуира хипотезе о говорниковој информативној намери. У случају активних и пасивних конструкција, читалац може закључити да је говорникова намера да је приликом извештавања о догађајима некада важно дати информацију о иницијатору радње, а код пасивних конструкција даје се на знање да је важнији сам догађај и они на које тај догађај утиче. Имајући у виду да су активне конструкције далеко бројније од пасивних конструкција, може се рећи да у највећем броју наслова новинских чланака постоји намера да се истакне агентив. Агентив је уведен и у једанаест пасивних конструкција које имају предлог *by*, што опет говори о томе да га је важно истакнути.

Ако је важно добити што више ефеката уз што мањи напор у обради, онда се разликама у структурисању информација читалац/слушалац усмерава у избору контекста у оквиру кога се обрађује одређени истинитосно условљени садржај, а на тај начин се показују које логичке импликације исказа имају највеће контекстуалне ефекте уз најмањи уложен напор (КАРСТОН 1998: 308). Наиме, с обзиром на то да се читање одвија у одређеном временском периоду, концепти који су први енкодирани у наслову приступачнији су од оних који следе, тако да се одмах формирају хипотезе о целом исказу на основу онога што је већ прочитано (КАРСТОН 1998: 310). Хипотезе о исказу/наслову формирају се у складу са стратегијом разумевања која налаже да се у израчунавању когнитивних ефеката следи пут најмањег напора, при чему се хипотезе формирају по редоследу приступачности; када се задовољи очекивани ниво релеванције, или када се он не може добити, онда престаје интерпретација, или обрада информација.

Тако, на пример, приликом обраде активне конструкције *Zuma sacks health minister*, име *Zuma* дефинише се као именица која има улогу субјекта, и формирају се хипотезе о томе да ће следити предикат након субјекта. Слично се догађа и код пасивне конструкције, па тако, на пример, у наслову *US embassy hit in Yemen*, формира се претпоставка о томе да након структуре *US embassy* следи предикат. Такође се ближе одређује семантички садржај тако што се утврђује ко или шта врши радњу, затим да ли се врши радња или се говори о неком својству (КАРСТОН 1998: 310). Уколико се не зна ко врши радњу, потребно је извршити додељивање референције које ће се вршити у складу са гаранцијом оптималне реле-

ванције, тј. ако је информација о тој особи релевантна у одређеном контексту. Затим, у току интерпретације наслова, читалац ће формирати хипотезе које могу имати следећу структуру: *Zuma does something/ What does Zuma do? Zuma sacks someone/Who does Zuma sack?* Код пасивне конструкције хипотеза *US embassy does something/What does US do* није релевантна, већ хипотеза *US embassy is the undergoer of an action/What happens to US embassy?*. Хипотезе (питања *What does he do? Who does he sack?*) заправо су повезане логичке импликације и оне доприносе конструкцији контекста. Карстон (1998: 311) такође прави разлику између импликација, па тако постоје *foreground* и *background implications*. Импликације које директно доприносе релеванцији су *foreground implications*. Ако су хипотезе *Zuma does something* или *Something happens to US embassy* релевантне саме по себи, онда су оне *foreground implications*, а фокус је цео наслов; уколико хипотеза *Zuma does something* само индиректно доприноси релеванцији, она се зове *background implication*, а фокус је само део наслова.

У насловима *Mumbai siege terrorist is from Pakistan, villagers say*, и *Islamist in control, says Somalia's president*, фокус се јасно диференцира, у том смислу да неки конституенти одступају од стандардног реда речи, што мора скренути пажњу. У ова два наслова *villagers* и *Somalia's president* представљају изворе информација, односно њима су приписане одређене речи па је због тога њихово место у реченици истакнуто.

Једини наслов у корпусу који има структуру привидно расцепљене реченице јесте наслов *We passed 16 villages...all we saw were dead bodies*. Део наслова *all we saw* може се разумети као основа реченице након које следи фокус *were dead bodies*. Део наслова *all we saw* не може бити најадекватнији одговор на питање *What happened*, што значи да овај наслов има другачије логичке импликације од наслова који имају стандардни ред речи.

У наслову *Come the virus, the drugs do work*, глагол *come* може се интерпретирати као императив. Императив је глаголски начин који говори о потенцијалном стању ствари; интерпретација овог наслова би онда била усмерена ка опису пожељног стања ствари у наслову у односу на стварно стање ствари о коме се говори.

У корпусу постоји и један пример егзистенцијалне употребе, наслов *There's no quick fix for a deepening economic disaster*. Егзи-

стенцијална конструкција се употребљава за изражавање пропозиција које говоре о постојању некога или нечега (ВОРД, БЕРНЕР И ХАДЛСТОН 2002: 1392). Ова конструкција се користи за увођење нових информација; њоме се лако истиче фокус наслова.

Закључак

Опште је место да граматика наслова новинских чланака има своје особености, и овај рад је, у вези са тим, имао за циљ да проучи особености структурисања информација у насловима новинских чланака на нивоу реченице. Анализа показује да су у корпусу најбројније активне, а након тога пасивне конструкције, док су остали начини структурисања информација ретки. Ово значи да су за аутора анализираних наслова новинских чланака ова два синтаксичка типа најпогоднија за постизање прагматичког ефекта оптималне и максималне релеванције. Што се тиче разлике између активних и пасивних конструкција, она се састоји у промени статуса радње у којој је фокус агентив или пацијенс, односно у промени статуса приступачности информација датог исказа. Чак и код пасивних конструкција могуће је задржати иницијатора радње, уколико је то релевантно, што се у корпусу показује присуством дугих пасива. Тако оно што је заједничко дугим пасивима и активним конструкцијама јесте да имају синтаксичког конституента иницијатора радње, али распоред синтаксичких конституената је другачији, чиме се постижу другачији прагматички ефекти.

ЦИТИРАНА ЛИТЕРАТУРА

- БАЈБЕР и др. 1999: Biber, Douglas, Stig Johansson, Geoffrey Leech, Susan Conrad and Edward Finegan. *Longman Grammar of Spoken and Written English*. Harlow: Pearson Education Ltd., 1999.
- ВАЛДУВИ 1993: Vallduví, Enric. *Information Packaging: A Survey*. Human Communication Research Centre (HCRC), Research Paper 44. Edinburgh: HCRC, University of Edinburgh, 1993.
- ВОРД, БЕРНЕР И ХАДЛСТОН 2002: Ward, Gregory, Betty Birner and Rodney Huddleston. "Information Packaging". In Huddleston, Rodney, Geoffrey K. Pullum et al., *The Cambridge Grammar of the English Language*, Cambridge: CUP, 2002, 1363–1447.

- ГРАЈС 1975: Grice, H. Paul. "Logic and Conversation". In Cole, Peter and Jerry L. Morgan (eds). *Syntax and Semantics 3: Speech Acts*. New York: Academic Press, 1975, 41–58.
- ГРАЈС 1989: Grice, H. Paul. *Studies in the Way of Words*. Cambridge, MA: Harvard University Press, 1989.
- ДАНЕШ 1964: Daneš, František. "A Three-Level Approach to Syntax". *Travaux Linguistiques de Prague*. 1 (1964): 225–240.
- ДОР 2003: Dor, Daniel. "On Newspaper Headlines as Relevance Optimizers". *Journal of Pragmatics* 35 (2003): 695–721.
- ИФАНТИДУ 2001: Ifantidou, Elly. *Evidentials and Relevance*. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company, 2001.
- КАРСТОН 1998: Carston, Robyn. "Syntax and Pragmatics", 1998, 306–313.
< <http://193.6.132.75/pragmatik/carston.pdf> > 15.11.2010. Такође: In Mey, Jacob L. (ed.) *Concise Encyclopedia of Pragmatics*. Oxford: Pergamon Press, 1998, 978–986.
- КАРСТОН 2000: Carston, Robyn. "Explicature and Semantics". Paper delivered at Mind and Language Millennial Workshop on Pragmatics and Cognitive Science, Oxford, September – October 2000. Такође: *UCL Working Papers in Linguistics* 12 (2000): 1–44.
- КАРСТОН 2006: Carston, Robyn. "Linguistic Communication and the Semantics / Pragmatics Distinction". *University College London Working Papers in Linguistics*, 18 (2006): 37–69.
- КАЛИЗ 2009: Callies, Marcus. *Information Highlighting in Advanced Learner English: The Syntax-Pragmatics Interface in Second Language Acquisition*. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company, 2009.
- МИШКОВИЋ-ЛУКОВИЋ, Мирјана. *Семантика и прагматика исказа: маркери дискурса у енглеском језику*. Београд: Филолошки факултет, 2006.
- РАДУЛОВИЋ, Милица. *Наслови у британској информативној штампи у светлу теорије релеванције*. Необјављена магистарска теза. Филозофски факултет Универзитета у Нишу, 2011.
- СЕРЛ 2007: Searle, John. R. "What is Language: Some Preliminary Remarks". In Kecskes, Istvan and Laurence R. Horn (eds.). *Explorations in Pragmatics: Linguistic, Cognitive and Intercultural Aspects*, Berlin: Mouton de Gruyter, 2007, 7–37.
- СПЕРБЕР И ВИЛСОН 1995: Sperber, Dan and Deirdre Wilson. *Relevance: Communication and Cognition*. 2nd edition. Oxford: Blackwell, 1995.
- СПЕРБЕР И ВИЛСОН 2006: Sperber, Dan and Deirdre Wilson. "A Deflationary Account of Metaphors". *UCL Working Papers in Linguistics* 18 (2006) : 171–203.
- ФИРБАС 1971: Firbas, Jan. "On the Concept of Communicative Dynamism in the Theory of Functional Sentence Perspective". *Sbornik prací filosofické fakulti brněnské universiti A 19/71*, 1971: 135–144.
- ХОЈЗИНГЕР 1999: Heusinger, Klaus von. *Intonation and Information Structure*. Unpublished Habilitationsschrift, University of Konstanz, 1999.
- ХАЛИДЕЈ 1967: Halliday, Michael A. K. "Notes on Transitivity and Theme in

- English". Part I and II. *Journal of Linguistics* 3 (1967): 37–81; 199–244.
- ЧЕЈФ 1976: Chafe, Wallace. "Givenness, Contrastiveness, Definiteness, Subjects, Topics and Point of View". In Charles, N.Li (ed.). *Subject and Topic*, New York: Academic Press, 1976, 25–55.

Milica M. Radulović

PRAGMATIC EFFECTS OF INFORMATION STRUCTURING IN NEWSPAPER HEADLINES

Summary

The paper analyzes ways of structuring information in newspaper headlines as means of achieving maximal and optimal relevance (CARSTON 1998, DOR 2003, SPERBER AND WILSON 1995). The corpus consists of 500 newspaper headlines taken from the *The Guardian Weekly*. The research is based on the classification of information packaging devices put forward by Ward, Birner and Huddleston (2002: 1363–1447). In the corpus, 433 sentences were identified: the most frequent information packaging device is the active construction, and the second most frequent type is the passive construction. Other types of information packaging devices are rare: only six newspaper headlines in the corpus are not active or passive sentences. Given that utterance interpretation should follow the least-effort principle, not all possibilities of parsing, disambiguation, reference assignment and enrichment should be processed, as this would be costly (SPERBER AND WILSON 1995: 204). In that sense, specific ways of structuring information direct the reader towards specific interpretations, or away from other possible interpretations. The difference in the choice of syntactic devices is the difference in the status of relevant information/focus, as well as the difference in the logical implications leading to maximal and optimal relevance.

Keywords: pragmatic effects, information structuring, syntactic structures, active construction, passive construction, relevance theory, maximal relevance, optimal relevance, focus.